

Seat No. : _____

TH-108

B.A. Sem.-I

May-2013

**Economics, Core-102
(Indian Economy)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્નપત્રમાં આપેલ પ્રશ્નનો ક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

૧. (અ) રાષ્ટ્રીય આવકની ગણતરી કરવાની આવક પદ્ધતિ સમજાવો. ૭
- અથવા**
- નીચેના ખ્યાલો સમજાવો.
- (૧) કુલ રાષ્ટ્રીય ઉત્પાદન (GNP)
- (૨) સાધન ખર્ચે કુલ રાષ્ટ્રીય ઉત્પાદન
- (૩) ચોખ્ખું રાષ્ટ્રીય ઉત્પાદન (NNP)
- (૪) સાધન ખર્ચે ચોખ્ખું રાષ્ટ્રીય ઉત્પાદન
- (બ) ભારતીય અર્થતંત્રમાં ખેતી, ઉદ્યોગ તથા સેવાક્ષેત્રનો રાષ્ટ્રીય આવકમાં ફાળો જણાવો. ૭
- અથવા**
- ભારતીય અર્થતંત્રનો વિકસિત દેશોનાં અર્થતંત્ર સાથેનો તુલનાત્મક અભ્યાસ દર્શાવો.
૨. (અ) ભારતમાં ખેતીક્ષેત્રે ઉત્પાદકતા વધારવાનાં ઉપાયો જણાવો. ૭
- અથવા**
- હરિયાણી ક્રાંતિની મર્યાદાઓ જણાવો.
- (બ) વસ્તી સંક્રમણનો સિદ્ધાંત સમજાવો. ૭
- અથવા**
- ભારતની વર્ષ ૨૦૦૦ની વસ્તીનીતિ જણાવો.
૩. (અ) ભારતની રાષ્ટ્રીય આવકનાં વલણો જણાવો. ૪
- અથવા**
- GDP સંકોચક કોને કહે છે ? સમજૂતી આપો.
- (બ) ભારતીય અર્થતંત્રનાં માળખાનો પરિચય આપો. ૪
- અથવા**
- ભારતીય અર્થતંત્રમાં ઉદારીકરણ પદ્ધતિ થયેલાં ફેરફારો જણાવો.
- (ક) ભારતમાં ખેતપેદાશોનાં બજારોની ખામીઓ જણાવો. ૪
- અથવા**
- જમીનદારી પ્રથાની નાબૂદી વિશે નોંધ લખો.

અથવા

ભારતમાં સાક્ષરતા દર

૪. નીચેનાં પ્રશ્નોનાં બે વાક્યમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ૬) ૧૨
- (૧) રાષ્ટ્રીય આવકની ગણતરી માટેની મૂલ્ય વૃદ્ધિ પદ્ધતિ એટલે શું ?
- (૨) હરિયાણી ક્રાંતિ એટલે શું ?
- (૩) ભારતમાં ખેતીક્ષેત્રે નીચી ઉત્પાદકતાનાં કોઈ બે કારણો દર્શાવો.
- (૪) જમીનધારા સુધારાઓની મહત્ત્વની મર્યાદાઓ જણાવો.
- (૫) 'કંપની દ્વારા ખેતી'નો અર્થ સમજાવો.
- (૬) કુલ પ્રજનન દર એટલે શું ?
- (૭) જમીન ટોચ મર્યાદા કોને કહે છે ?
- (૮) માતૃત્વ મૃત્યુદર સમજાવો.
૫. (અ) નીચેનાં વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો : ૮
- (૧) વર્ષ ૨૦૧૧ની વસ્તીગણતરી મુજબ ભારતની વસ્તી ૧૦૨ કરોડની છે.
- (૨) ભારતમાં રાષ્ટ્રીય આવકની ગણતરી કરવા માટે અર્થતંત્રને કુલ ૩ ક્ષેત્રોમાં અને તે ૩ ક્ષેત્રોને કુલ ૨૦ ક્ષેત્રોમાં વહેંચવામાં આવે છે.
- (૩) માથાદીઠ આવક = $\frac{\text{કુલ રાષ્ટ્રીય આવક}}{\text{વસ્તી}}$
- (૪) સજીવખેતીને લીધે પર્યાવરણનું રક્ષણ થાય છે.
- (૫) ભારતમાં હરિયાણી ક્રાંતિ ચોખાની ક્રાંતિ તરીકે જાણીતી છે.
- (૬) ભારતમાં હવે લગભગ ૮૦% વિસ્તારમાં સિંચાઈની સગવડો પ્રાપ્ય છે.
- (૭) ભારતમાં રોજગારીમાં સૌથી વધુ ફાળો આપતું ક્ષેત્ર સેવાક્ષેત્ર છે.
- (૮) હરિયાણી ક્રાંતિએ ભારતમાં પાકની તરેહ બદલી નાંખી છે.
- (બ) જોડકાં ગોઠવો. ૬
(૧) શિક્ષણ અને જન્મદર વચ્ચેનો સંબંધ	(અ) કોલ અને હુવર
(૨) હરિયાણી ક્રાંતિ	(બ) ૧૭.૬૪%
(૩) વસ્તી સંક્રમણનો સિદ્ધાંત	(ક) ૨૨%
(૪) ભારતનો દાયકાનો વસ્તી વૃદ્ધિદર (૨૦૧૧)	(ડ) સીધો
(૫) ભારતમાં જન્મદર (૨૦૧૧)	(ઈ) સ્વામીનાથન
(૬) વિકાસ અને શહેરીકરણ વચ્ચેનો સંબંધ	(ફ) વ્યસ્ત

Seat No. : _____

TH-108
B.A. Sem.-I
May-2013
Economics, Core-102
(Indian Economy)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Mention the same number of answer as in the question paper.

1. (A) Explain the income method of calculating National income. 7
OR
Explain the following concepts :
(1) GNP
(2) GNP at factor cost
(3) NNP
(4) NNP at factor cost
- (B) Explain the share of agriculture, industry and service sector in generation of National income in Indian economy. 7
OR
Write a note on comparative study of Indian economy with developed countries.
2. (A) Discuss the measures to increase productivity of agriculture in India. 7
OR
Describe the limitations of Green Revolution.
- (B) Explain the theory of Demographic transition. 7
OR
Explain the population policy of year 2000 in India.
3. (A) Describe the trends of National income in India. 4
OR
Write a note on GDP deflator.
- (B) Write a note on structure of Indian economy. 4
OR
Describe the changes in Indian economy after liberalization.
- (C) Discuss the problems of agricultural marketing in India. 4
OR
Write a note on abolition of Feudal system.
- (D) Gender ratio in India. 4
OR
Literacy rate in India.

4. Answer the following questions in short : (any **six**) **12**
- (1) What is the value added method for calculating National Income ?
  - (2) What is Green Revolution ?
  - (3) State any two causes for low productivity in agriculture.
  - (4) State important limitations of Land Reforms.
  - (5) Explain the meaning of Corporate agriculture.
  - (6) What is meant by Total Fertility Rate ?
  - (7) What is meant by Land Ceiling ?
  - (8) Explain Maternal Mortality Rate.

5. (A) State whether the following sentences are **True** or **False**. **8**
- (1) Population of India is 102 crore according to Census 2011.
  - (2) For calculating National Income in India, economy is divided into 3 sectors and these 3 sectors are divided into 20 sectors.
  - (3) Per Capita Income = $\frac{\text{Total National Income}}{\text{Population}}$.
  - (4) Environment is protected by organic farming.
  - (5) The Green Revolution of India has become famous for rice.
  - (6) Around 80% area is covered by irrigation facilities in India.
  - (7) Maximum contribution in employment comes from service sector in India.
  - (8) The crop pattern is changed due to Green Revolution in India.

- (B) Match the columns : **6**
1. Relation between education and birth rate	(a) Coale and Hoover
2. Green Revolution	(b) 17.64%
3. The theory of demographic transition	(c) 22%
4. Population growth rate of decade (2011)	(d) Direct
5. Birth rate in India (2011)	(e) Swaminathan
6. Relation between Development and Urbanisation	(f) Inverse
-